

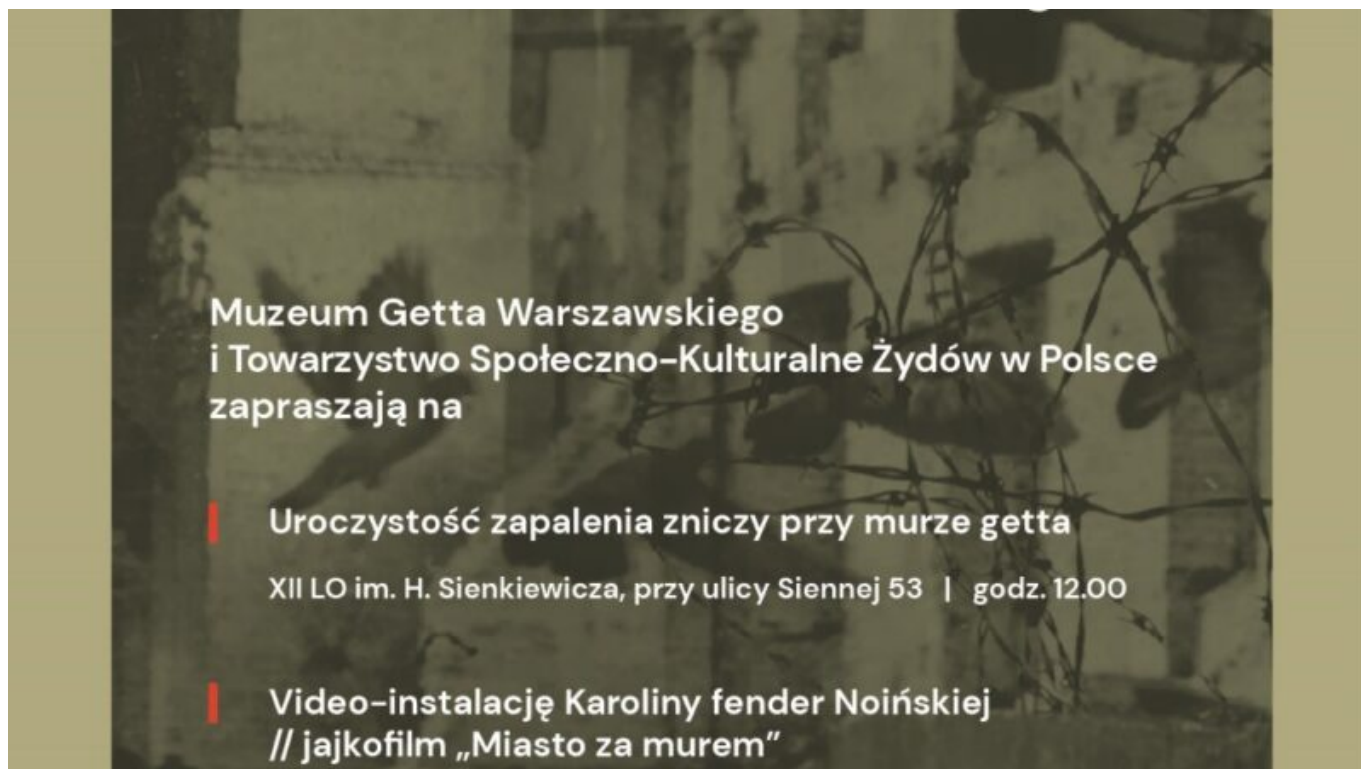
Obchody 82. rocznicy zamknięcia granic getta warszawskiego

Muzeum Getta Warszawskiego i Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce zapraszają na uroczystości związane z 82. rocznicą zamknięcia granic getta warszawskiego, które odbędą się 16 listopada przy ul. Siennej 53 oraz na Placu Grzybowskim.

Historia

Wprowadzona przez niemieckiego okupanta izolacja ludności żydowskiej była integralną częścią antysemickiej polityki Trzeciej Rzeszy. W Warszawie — stolicy żydowskiego życia w Europie — wiosną 1940 r. podjęto decyzję o budowie murów wokół tzw. dzielnicy północnej, części miasta zamieszkaney w większości przez Żydów. W języku niemieckiej propagandy nazwano ją Seuchensperrgebiet, czyli obszarem zagrożonym tyfusem. Szesnastokilometrowy mur miał rzekomo ochronić ludność stolicy przed epidemią. W rzeczywistości wyznaczył on granice nowego urbanistycznego tworu — miasta za murem, gdzie w samym centrum Warszawy stłoczono pod przymusem ok. 450 000 osób. Zamknięcie jego granic nastąpiło w nocy z 15 na 16 listopada 1940 r.

Muzeum Getta Warszawskiego we współpracy z **Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Żydów w Polsce** przygotowało cykl wydarzeń przybliżających rzeczywistość miasta, które z dnia na dzień zostało podzielone oraz realia funkcjonowania jego mieszkańców.

Obchody 82. rocznicy zamknięcia getta warszawskiego

GŁÓWNE OBCHODY

16 listopada

W 82. rocznicę zamknięcia granic getta warszawskiego dyrektor Muzeum Getta Warszawskiego **Albert Stankowski** oraz prezes Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce **Artur Hofman** zapraszają na uroczystość zapalenia zniczy przy murze getta.

- **miejsce:** dziedziniec XII LO im. H. Sienkiewicza przy ul. Siennej 53
- **godz.:** 12.00

Uroczystość będzie transmitowana na stronie www.1943.pl oraz na profilach społecznościowych organizatorów.

KAMPANIA SPOŁECZNA

Wydarzeniom towarzyszy kampania społeczna „Miasto za murem”. Przez cały listopad w przestrzeni i komunikacji miejskiej Warszawy zostaną umieszczone plakaty oraz materiały wizualne nawiązujące do 82. rocznicy zamknięcia getta warszawskiego.

Miasto za murem

16 listopada 2022
82. rocznica zamknięcia granic getta warszawskiego

Warszawa
Plac Grzybowski
16-22 listopada 2022
codziennie 17.00 - 22.00

Video-instalacja
Karoliny fender Noińskiej
// jajokofilm stworzona dla
Muzeum Getta Warszawskiego

finansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

www.1943.pl

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Muzeum Getta Warszawskiego

TSKŻ

PATRONAT HONOROWY PREZYDENTA MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY

Muzeum Getta Warszawskiego

www.1943.pl

WIDEO-INSTALACJA

„Miasto za murem”

Artystyczna wideo-instalacja autorstwa **Karoliny fender Noińskiej // jajokofilm** składa się z archiwalnych zdjęć przedstawiających mieszkańców getta warszawskiego. Postaci na nich uwiecznione pojawią się na fasadzie kamienicy Majera Wolanowskiego przy ul. Próżnej 14, która w 1940 r. znalazła się w granicach tzw. żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej. Projekt ma na celu skłonienie widza do refleksji nad losem getta warszawskiego i jego mieszkańców. Wybór jednego z nielicznych ostańców niejako przypomina też o tragicznym końcu powstania w getcie,

w trakcie którego zrównano z ziemią prawie cały teren. W obliczu zniszczenia niemal wszystkich dowodów swojej niegdysiejszej obecności, mieszkańcy miasta za murem będą przypominać o swojej historii podczas tygodniowej projekcji wideo-instalacji.

miejsce: kamienica Majera Wolanowskiego przy ul. Próżnej 14, plac Grzybowski

czas: 16.11–22.11/2022, godz. 17:00–22:00

premierowy pokaz: 16 listopada o godz. 17:00

Projekcje będą odbywać się codziennie od 16 do 22 listopada w godzinach 17:00–22:00. Pokaz premierowy będzie dodatkowo transmitowany na facebooku Muzeum Getta Warszawskiego.

Patronat honorowy nad wideo-instalacją objął **Prezydent m. st. Warszawy Rafał Trzaskowski**.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

WYSTAWA WIRTUALNA

„Ludzie, miejsca, wydarzenia – Teatr Femina”

Trzecia odsłona cyklicznego projektu „**Getto warszawskie. Ludzie, miejsca, wydarzenia**” została poświęcona Teatrowi Femina – jednemu z sześciu teatrów działających na terenie getta warszawskiego. Kiedy getto zostało zamknięte, było w nim: 135 aktorów, reżyserów, ludzi teatru, 52 pieśniarzy i artystów sceny, 157 muzyków i kompozytorów, 87 pisarzy; 25 malarzy i rzeźbiarzy. 456 osób, z których tylko kilkoro przeżyło... – pisze **Jonas Turkow**.

Spośród tego licznego grona wyodrębnił się zespół artystów, którzy 20 czerwca 1941 roku otworzyli Teatr Femina. Dyrektorem artystycznym i literackim teatru został **Jerzy Jurandot**, zaś dyrektorem muzycznym i kierownikiem orkiestry – **Iwo Wesby**. Na dyskach Feminy występowały

Franciszka Mann, Stefania Grodzieńska, Diana Blumenfeld czy **Marysia Ajzensztadt**, zwana słowikiem getta. Teatr bynajmniej nie istniał z przyczyn komercyjnych; jego głównym celem było wspieranie ludności żydowskiej i oferowanie rozrywki odciągającej chwilowo uwagę od dramatu codzienności.

Wirtualna wystawa ma na celu przybliżyć działalność Teatru Femina zarówno jako kontynuatora dekad tradycji teatru żydowskiego, jak i przejaw oporu wobec okupacyjnej rzeczywistości getta warszawskiego.

- **start:** 17 listopada
- **koordynatorka projektu:** Joanna Bakoń

<https://1943.pl/wystawy/ludzie-miejsca-wydarzenia-teatr-femina/>

Webinarium

**„Wokół traumy
Holokaustu”**

19 listopada (sobota)
w godz. 9:00 – 17:00
na platformie Zoom
<https://linkd.pl/2pfes>
kod dostępu: 047442

finansowano ze środków Ministerstwa
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

www.1943.pl

 Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

 MGW
Museum Getta
Warszawskiego

 TSKZ

 MGW
Museum Getta
Warszawskiego

 www.1943.pl

WEBINARIUM

„Wokół traumy Holokaustu”

*współorganizowane z SWPS Uniwersytetem
Humanistycznospołecznym*

Trauma (z greckiego „rana”) to silny uraz psychiczny spowodowany przez nagłe doświadczenie zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa jednostki. Do najczęstszych przyczyn traum należą: udział w wypadku lub konflikcie zbrojnym; przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna; katastrofa lub klęska naturalna; choroba bądź śmierć bliskiej osoby. Szacuje się, że ok. 80% ludności jest narażonych na zetknięcie z **stresorem traumatycznym**.

Nie każda sytuacja tego typu skutkuje traumą, ponieważ niektóre typy osobowości mają większe predyspozycje do doświadczania stresu pourazowego, tak samo nie tylko doświadczenia graniczne mają potencjał do wywołania traumy – decyduje o tym subiektywne, emocjonalne przeżycie zdarzenia. Osoby dotknięte traumą przejawiają rozmaite **objawy somatyczne, behawioralne, poznawcze i emocjonalne**, takie jak bezsenność, ataki paniki, zachowania obsesyjno-kompulsywne, dezorientacja i problemy z koncentracją, dystymia, napady agresji lub myśli samobójcze. Doświadczenie traumy może również uaktywnić choroby psychiczne – depresję, schizofrenię, chorobę afektywną dwubiegunową, nerwicę, psychozę – bądź rozwinąć u osoby nią dotkniętej **zespół stresu pourazowego (PTSD)**.

Webinarium „Wokół traumy Holokaustu”, adresowane do nauczycieli i edukatorów z Polski oraz Izraela, jest poświęcone zagadnieniu traumy. Zagłada jest punktem wyjścia do dyskusji – chcemy poruszyć także tematy związane z traumami wywołanymi przez inne wydarzenia, np. wojnę toczącą się dziś w Ukrainie czy traumę osób należących do tzw. trzeciego pokolenia, które same nigdy wojny nie doświadczyły.

czas: 19 listopada (sobota) w godz. 9:00–17:00

Program:

- **9.00 – 10.00 Ala Elczewska**, *Wprowadzenie do tematu: czym jest trauma*;

Psycholożka, pedagożka, psychotraumatolożka. Pracuje w Kopenhadze z uchodźcami oraz ofiarami wojny.

- **10.05 – 11.05 dr Jonathan Britmann** (Polskie Towarzystwo Psychologii Klinicznej), *Trauma Holokaustu z perspektywy praktyki klinicznej psychoterapeuty*;

Dr nauk medycznych, psychoterapeuta, superwizor, specjalista psychologii klinicznej. Konsultant wojewódzki, prezes Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej, autor wielu artykułów z zakresu psychologii i psychiatrii, wykładowca akademicki. Od 15 lat związany ze szpitalem w Tworkach (Mazowieckim Specjalistycznym Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza) gdzie kieruje Zespołem Leczenia Środowiskowego i koordynuje prace psychologów i psychoterapeutów.

- **11.10 – 12.10 prof. Zehava Solomon** (Uniwersytet Telawiwski), *The psychological sequel of trauma: The Israeli perspective*;

Profesor epidemiologii psychiatrycznej i pracy socjalnej na Uniwersytecie w Tel-Awiiwie oraz była kierowniczką Adler Center for the Study of Child Welfare and Protection. Uzyskała tytuł licencjata (1973) i magistra (1976) na Uniwersytecie w Hajfie w Izraelu oraz doktorat w dziedzinie epidemiologii psychiatrycznej w University of Pittsburgh, USA (1980). W 1990 roku dołączyła do Uniwersytetu w Tel-Awiiwie. W latach 1994–1996 pełniła funkcję dziekana Szkoły Pracy Socjalnej im. Boba Shapella w Tel-Awiiwie. Jej badania skupiają się na stresie traumatycznym, a zwłaszcza na psychologicznej kontynuacji reakcji na stres bojowy, niewoli wojennej i Holokaustu

- **12.15 – 13.15 Aleksandra Kvitko**, *Trauma wojenna we współczesnych realiach: bieżące uwagi praktykującego psychologa*;

Psycholożka z Kijowa. Pracuje z ofiarami wojny w ramach programu rzecznika praw obywatelskich Ukrainy.

- **13.20 – 14.20 dr Alicja Bartuś** (Oświęcimski Instytut Praw Człowieka), *Decyzje polityczne barierą w ukojeniu traumy „comfort women”*;
- **14.25 – 15.25 Galina Lochekhina-Mikulinska** (Uniwersytet w Hajfie), *Podcast as a tool for Holocaust research, education and commemoration: Telling the stories of three generations in survivors' families*;

Absolwentka Weiss-Livnat International Program in Holocaust Studies, University of Haifa.

Autorka **podcastu** „The Holocaust: Three Generations”, naukowo zajmuje się tematem traumy Holokaustu i jej wpływem na różne pokolenia.

- **15.30 – 16.00 prof. Adam Szpaderski** (Centrum Badań nad Ekonomiką Miejsc Pamięci), *Korzenie totalitaryzmu XX wieku: Auschwitz – Holokaust – Ludobójstwa*.

Kierownik Centrum Badań nad Ekonomiką Miejsc Pamięci, Kierownik studiów podyplomowych „Korzenie totalitaryzmu XX wieku: Auschwitz – Holokaust – Ludobójstwa”, Główny Konsultant Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu w Dziedzinie Strategii i Zarządzania Edukacją, Przewodniczący Rady Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Przewodniczący Rady Konsorcjum Sieć „Liga Pamięci Jenieckiej”.

Moderacja: dr Halina Postek, kierownik Działu Edukacji MGW.

Spacer varsavianistyczny

„Śladami getta warszawskiego”

—
Udział w wydarzeniu bezpłatny.

20 listopada (niedziela)
o godz. 11:00

miejsce: Szpital Bersohnów
i Baumanów (ul. Sienna 60)

przewodnik: Maria Makarova

Spacer potrwa ok. 3 godz.

finansowano ze środków Ministerstwa
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

www.1943.pl

SPACER VARSAVIANISTYCZNY

„Śladami getta warszawskiego”

Południowa część getta warszawskiego, tzw. małe getto, prawie w całości została wyłączona z dzielnicy zamkniętej latem 1942 roku po wielkiej akcji likwidacyjnej. Na tym terenie wciąż stoją ostańce – przedwojenne budynki, które stały się świadkami i uczestnikami życia getta. Te niszczone budowle często pamiętają też przedwojenną żydowską Warszawę. Na terenie byłego małego getta znajdziemy również zachowane mury zamkniętej żydowskiej dzielnicy, stare ulice, których przebieg zmienił się nieco po wojnie.

W czasie spaceru po małym getcie odnajdziemy takie wyspy pamięci i wsłuchamy się w ich opowieści o czasach wojny i Zagłady, ale też o przedwojennej Warszawie. Niektóre z budynków, zachowanych na terenie dzielnicy, są w złym stanie, a ich dalsze losy są niepewne – teren po getcie jest prężnie modernizowany.

miejsce: przy Szpitalu Bersohnów i Baumanów (ul. Sienna 60)

czas: 20 listopada (niedziela), 11:00

Co zobaczymy w trakcie spaceru?

- kilka fragmentów zachowanych murów getta, w tym też taki, który nie jest oznakowany, ale przetrwał wojnę;
- dawny Szpital dla Dzieci im. Bersohnów i Baumanów, który nieprzerwanie działał w getcie i do którego trafiały dzieci z zamkniętej dzielnicy;
- nowe rozwiązania architektoniczne, w których używa się ostańców z terenu byłego getta;
- fragment synagogi Icchaka Meira Altera, cadyka z Góry Kalwarii, która w czasie wojny znajdowała się na granicy getta;
- kamienicę, w której urodził się i mieszkał przed wojną kompozytor Mieczysław Wajenbergi wiele innych ciekawych miejsc.

Spacer poprowadzi **Masza Makarowa** z Działu Edukacji MGW. Jest przewodniczką miejską, historyczką i antropolożką. Prowadzi bloga „**Warszawa na pamięć**” (@warsaw.to.remember) na Instagramie.

Spacer potrwa ok. 3 godz. **Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.**

Seminarium

„W 80. rocznicę Aktion Reinhardt”

współorganizowane z Centralnym Przystankiem Historii IPN im. Janusza Kurtyki

3 grudnia (sobota)
w godz. 9:30 – 16:00

miejsce: Centralny
Przystanek Historia IPN
(ul. Marszałkowska 21/25)

finansowane ze środków Ministerstwa
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

www.1943.pl

SEMINARIUM

„W 80. rocznicę Aktion Reinhardt”

współorganizowane z Centralnym Przystankiem Historia IPN
im. Janusza Kurtyki

17 marca 1942 roku rozpoczęto **Akcja „Reinhardt”** – operację systematycznego wymordowania ludności żydowskiej Generalnego Gubernatorstwa i Okręgu Białystok, wykorzystania pracy ofiar oraz grabieży ich mienia. W ramach Akcji Żydzi byli mordowani zarówno w miejscach swojego zamieszkania, jak i specjalnie ku temu powstałych w obozach zagłady – Bełżec, Sobibór, Treblinka. W trakcie Akcji Reinhardt, trwającej do końca 1943 roku, zginęło łącznie ok. 1,85 mln osób, w większości polskich obywateli. W tym roku mija 80 lat od tych wydarzeń.

miejsce: Centralny Przystanek Historia IPN, Marszałkowska 21/25

czas: 3 grudnia

Program seminarium:

- 9:30–10:30: „Zagłada Żydów krakowskich” – **dr Martyna Grądzka-Rejak**;
- 10:30–10:45: przerwa;
- 10:45–11:45: „Kompleks Treblinka. Zarys problematyki. Terytorium. Ofiary. Wpływ na otoczenie” – **Michał Kowalski**;
- 11:45–12:00: przerwa;
- 12:00–13:00: prezentacja materiałów edukacyjnych przygotowanych przez MGW;
- 13:00–14:00: obiad;
- 14:00–15:00: „Co to jest wojna? Dzieci w getcie warszawskim” – prezentacja materiałów edukacyjnych przygotowanych przez IPN (**Edyta Gula**);
- 15:00–16:00: projekcja filmu „Aktion Reinhardt”.

Współorganizatorzy:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce

Patronat honorowy:

Prezydent m. st. Warszawy

Data

2022-11-08

publikacji:

Data

2022-12-11 09:00

wydruku:

Źródło:

<https://1943.pl/arttykul/obchody-82-rocznicy-zamkniecia-granic-getta-warszawskiego/>